German Advisory Group Ukraine

Німецька консультативна група

Інститут економічних досліджень та політичних консультацій

Серія консультативних робіт [PP/04/2016]

Впровадження ПВЗВТ в Україні: Оцінка прогресу та виклики попереду

Вероніка Мовчан, Рікардо Джуччі

Берлін / Київ, листопад 2016 року

Про Інститут економічних досліджень та політичних консультацій

Інститут економічних досліджень та політичних консультацій (ІЕД) – провідний український аналітичний центр, що спеціалізується на економічних дослідженнях та консультаціях з питань економічної політики. ІЕД був заснований у жовтні 1999 року провідними українськими політиками та Німецькою консультативною групою з питань економічних реформ.

Місія ІЕД - вироблення альтернативного погляду на ключові проблеми суспільного та економічного розвитку України. В рамках місії ІЕД націлює свою діяльність на надання висококваліфікованої експертної оцінки в галузі економіки й економічної політики, на формування громадської думки шляхом організації відкритого публічного діалогу, на сприяння розвитку економічних та суспільних наук і стимулювання розвитку дослідницької спільноти України.

Інститут економічних досліджень та політичних консультацій
вул. Рейтарська 8/5-А,
01030 Київ, Україна
тел.: +38 044 / 278 63 42
факс: +38 044 / 278 63 36
institute@ier.kiev.ua
www.ier.com.ua

Про Німецьку консультативну групу

Німецька консультативна група з питань економічних реформ працює в Україні з 1994 року, консультуючи український уряд та інші державні органи, такі як Національний банк України, по широкому колу питань економічної політики і розвитку фінансового сектору. Наші аналітичні роботи презентуються і обговорюються під час постійних зустрічей з посадовцями високого рангу. Група фінансується німецьким Федеральним міністерством економіки та енергетики у рамках програм TRANSFORM та наступних після неї програм технічної допомоги.

Німецька консультативна група
c/o BE Berlin Economics GmbH
Schillerstr. 59
D-10627 Berlin
Tel: +49 30 / 20 61 34 64 0
Fax: +49 30 / 20 61 34 64 9
info@beratergruppe-ukraine.de
www.beratergruppe-ukraine.de

© 2016 Німецька консультативна група

© 2016 Інститут економічних досліджень та політичних консультацій

Всі права захищено.

Впровадження ПВЗВТ в Україні: Оцінка прогресу та виклики попереду

Резюме

Поглиблена і всеохоплююча зона вільної торгівлі (ПВЗВТ) між Україною та ЄС, яка є частиною ширшої Угоди про асоціацію, почала діяти в січні 2016 року. Для виконання зобов'язань в рамках ПВЗВТ Україна повинна протягом 10 років реалізувати велику кількість. У цій роботі ми розглянемо вже досягнутий процес в реалізації заходів, пов'язаних з торгівлею товарами.

Національний режим і доступ на ринки товарів. Україна почала відкривати свій ринок, скасувала тимчасову надбавку на імпорт і встановила тарифні квоти на цукор, м'ясо птиці та свинини відповідно до зобов'язань ПВЗВТ. Водночас Україна збільшила експортні мита на металобрухт і ввела кількісні обмеження (заборону на експорт) для лісу-кругляка. Зробивши це, Україна прямо порушила ПВЗВТ. В цілому, імплементація в значній мірі була виконана відповідно до графіка, але два випадки явного порушення були вже зареєстровані.

Технічні бар'єри в торгівлі. Гармонізація горизонтального законодавства, галузевих технічних регламентів і стандартів відбувається згідно з графіком. Також був досягнутий прогрес у розбудові інституцій, але необхідні подальші зусилля для створення системи, що гарантує ефективну реалізацію новоприйнятих європейських норм.

Безпечність харчових продуктів. Україна прийняла Стратегію гармонізація СФЗ і досягла прогресу в гармонізації законодавства, а також у створенні необхідної інституційної структури. Таким чином, реалізація наразі йде згідно з графіком, але величезна кількість завдань лежить попереду, що посилює ризик затримок. Для того, щоб впоратися з наміченими завданнями, державні органи повинні встановити пріоритети і сприяти внутрішньої координації і співпраці.

Митні послуги. Впровадження «єдиного митного вікна» в серпні 2016 року мало на меті запровадження прозорих, ефективних та пропорційних митних процедур. Проте «єдине вікно», як повідомляється, досі не працює належним чином. Що стосується спільного транзиту, тут існує високий ризик затримки з перенесенням в українське законодавство положень Конвенцій про єдиний режим транзиту та про спрощення формальностей у торгівлі товарами.

Державні закупівлі. Україна прийняла новий закон про публічні закупівлі в грудні 2015 року. Зробивши це, країна домоглася значного прогресу в гармонізації законодавства в сфері державних закупівель. Також була створена онлайн система закупівель ProZorro в якості обов'язкового інструменту для надпорогових державних закупівель. ProZorro стала переможцем в категорії винагород для державного сектору на міжнародному конкурсі World Procurement Award 2016. Також система відповідає зобов'язанням у рамках ПВЗВТ. Тим не менш, деякі компанії зазнали утисків від державних установ після перемоги в державних тендерах. Цей випадок показує, як загальна проблема слабкого забезпечення верховенства права може нівелювати прогрес в окремих областях.

Захист прав інтелектуальної власності (ПІВ). Україна запустила процес гармонізації законодавства та розбудови інституцій для виконання Угоди про асоціацію, але ще занадто рано оцінювати результати. Повідомлення про порушення ПІВ показують, що ключовим питанням є не законодавство, а його впровадження.

Конкурентна політика. Україна реалізувала багато зі своїх законодавчих зобов'язань достроково, але країна страждає від слабкої імплементації законодавства. Основні зусилля повинні бути направленні на зменшення фактичного рівня монополізації в країні. Підвищення незалежності Антимонопольного комітету (АМКУ) є ключовою передумовою для посилення конкуренції в ще значною мірою монополізованій економіці.

Автори

Вероніка Мовчан	movchan@ier.kiev.ua	+38 044 278 6342
Рікардо Джуччі	giucci@berlin-economics.com	+49 30/20 61 34 64 0

Подяки

Ця робота частково базується на Посібнику «Поглиблення відносин між ЄС та Україною: Що, чому і як?» (під редакцією Майкла Емерсона і Вероніки Мовчан), який був підготовлений в рамках дослідницького проекту «Розуміння Угод про асоціацію і поглиблених та всеохоплюючих зон вільної торгівлі з Україною, Молдовою і Грузією» на чолі з CEPS (Бельгія) в партнерстві з Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій (Україна), Експерт-Груп (Молдова) і Реформатікс (Грузія).

Зміст

1. Вступ 6

2. ПВЗВТ: статус-кво імплементації та виклики попереду 7

2.1. Національний режим і доступ до ринків товарів 7

2.2. Технічні бар’єри в торгівлі 8

2.3. Безпека харчових продуктів 11

2.4. Митні питання 13

2.5. Державні закупівлі 14

2.6. Захист прав інтелектуальної власності 16

2.7. Конкурентна політика 17

3. Висновки і політичні рекомендації 19

1. Вступ

Угода про асоціацію, підписана Україною та ЄС у 2014 році, передбачає створення між сторонами поглибленої та всеосяжної зони вільної торгівлі (ПВЗВТ). Хоча ПВЗВТ містить зобов'язання для обох сторін, ці зобов'язання здебільшого відрізняються.

ЄС зобов'язався лібералізували доступ до свого ринку шляхом скасування всіх імпортних мит на промислові товари та більшості мит на сільськогосподарську продукцію (для окремих сільськогосподарських товарів була здійснена часткова лібералізація у вигляді встановлення тарифних квот). Крім того, ЄС пообіцяв відмінити експортні субсидії для сільськогосподарської продукції, що продається в Україну. Водночас, ЄС не зобов'язувався запроваджувати жодні регуляторні зміни.

Імплементація зобов'язань ЄС розпочалась у квітні 2014 року, коли були запровадженні автономні торгівельні преференції. Оскільки ПВЗВТ передбачалась асиметрично швидша лібералізація доступу до свого ринку зі сторони ЄС, вже до кінця 2016 року ЄС реалізував більшість зобов'язань перед Україною, хоча для певних товарних груп заплановане поступове зниження ставок імпортних мит протягом декількох років.

Натомість зобов'язання зі сторони України значно ширші. Окрім лібералізації доступу до ринку шляхом скасування імпортних мит на всю промислову та більшість сільськогосподарської продукції, країна зобов'язалась провести широку гармонізацію українського законодавства з нормами ЄС. Регуляторні зміни охоплюють стандарти безпечності промислових товарів та продуктів харчування, митні послуги, захист прав інтелектуальної власності, політику в сфері конкуренції, державну допомогу та багато інших сфер. Передбачені зміни дозволять не лише знизити нетарифні бар'єри торгівлі, а також вдосконалити інвестиційний та бізнес-клімат у країні.

Запровадження ПВЗВТ формально розпочалось у січні 2016 року. Відтоді Україна офіційно приступила до імплементації своїх зобов'язань, зокрема поступового зниження ставок імпортних мит. Однак важливі регуляторні зміни, передбачені як зобов'язання в рамках ПВЗВТ, було запроваджено ще раніше під впливом інших міжнародних зобов'язань та внутрішнього процесу реформування.

Надалі ми розглядатимемо імплементацію зобов'язань в рамках ПВЗВТ зі сторони України (не ЄС!) щодо торгівлі товарами. Зокрема, розглянуті зміни, що стосуються доступу на ринки товарів, технічних бар'єрів в торгівлі (ТБТ), безпеки харчових продуктів (СФЗ), митних послуг, державних закупівель, захисту прав інтелектуальної власності, а також політики в області конкуренції. Постають такі головні питання:

- Які зміни вже було реалізовано?
- Україна випереджає план, просувається за графіком чи відстає?
- Чи повністю дії України відповідають її зобов'язанням?

Політичні рекомендації в завершують роботу.

2. ПВЗВТ: статус-кво імплементації та виклики попереду

2.1. Національний режим і доступ до ринків товарів

Відкриття доступу до ринків товарів – класична частина будь-якої угоди про зону вільної торгівлі. У сучасному світі рівень тарифного регулювання є доволі низьким, тому безмитна торгівля приносить помірні вигоди. Однак такі зміни зазвичай передують подальшим глибшим зрушенням країн у сфері інтеграції.

Нижче ми розглянемо, чого Україна вже досягла у процесі лібералізації доступу до свого ринку.

i. Лібералізація імпортних мит

Вчасно виконуючи зобов'язання в рамках ПВЗВТ, Україна почала зменшувати імпортні мита для ЄС у 2016 році. У першому році імплементації середня ставка ввізного мита для країн ЄС знизилась з 4,5% до 1,7%. Перехідний період відрізнятиметься для різних товарних груп та здебільшого триватиме до семи років, за сумнозвісним винятком для легкових автомобілів, виробники яких користуватимуться десятирічним періодом зниження ставок та додатковими захисними заходами, що можуть тривати до 2030 року.

Відтак, Україна вчасно почала відкривати свій ринок відповідно до зобов'язань, передбачених Угодою про ПВЗВТ.

ii. Скасування тимчасового додаткового імпортного збору

Наприкінці 2015 року Україна скасувала тимчасовий додатковий імпортний збір, що був запроваджений у лютому 2015 року з метою стабілізації платіжного балансу. Додатковий імпортний збір у розмірі 5% для промислових товарів та 10% для сільськогосподарської продукції було запроваджено на недискримінаційній основі відносно країн та груп товарів та було визнано СОТ як такий, що відповідає нормам організації. Збір був скасований Україною у грудні 2015 року після стабілізації ситуації з платіжним балансом.

Відтак, Україна реалізувала свої зобов'язання щодо тимчасового додаткового імпортного збору.

iii. Запровадження тарифних квот

Як форма часткової лібералізації доступу до ринку, Україна запровадила три тарифні квоти (ТК) – на цукор, м'ясо птиці та свинину. Країна вчасно внесла законодавчі зміни, необхідні для можливості використання ТК, та розпочала імплементацію тарифних квот відповідно до плану. Станом на середину жовтня 2016 року рівень використання ТК виглядав наступним чином :

- цукор 68%,
- м'ясо птиці 100%, додаткова ТК для м'яса птиці 0,1%,
- свинина 23%, додаткова ТК для свинини 0,1%

Відтак, зобов'язання були реалізовані згідно з Угодою.

iv. Скасування експортних мит

Україна зобов'язалась скасувати всі експортні мита у торгівлі з ЄС протягом 10 років. Для окремих товарів, таких як соняшникове насіння та металобрухт, можуть бути запроваджені тимчасові додаткові збори з метою підтримки попереднього рівня захисту протягом перехідного періоду. У січні 2016 року Україна приступила до реалізації даних зобов'язань, зменшивши ставки експортних мит.

Однак у вересні 2016 року Президент підписав закон, що дозволяє тимчасове (терміном на один рік) підвищення ставок експортного мита на брухт чорних металів. Даний закон явно порушує домовленості в рамках ПВЗВТ, що викликало суттєві занепокоєння зі сторони ЄС.

Таким чином, Україна порушила зобов'язання щодо експортних мит на брухт чорних металів.

v. Кількісні обмеження та заборони

Україна зобов'язалась утримуватись від запровадження кількісних обмежень та заборон в торгівлі з ЄС. Однак у 2015 році було запроваджено десятирічний мораторій на експорт лісу-кругляка, що є порушенням умов ПВЗВТ. Офіційно метою запровадження заборони був захист довкілля, проте де-факто мораторій створив привілеї внутрішнім виробникам деревообробної промисловості та спровокував контрабанду лісу-кругляка.

Питання заміни мораторію на менш жорстке обмеження торгівлі є однією з умов надання Україні макрофінансової допомоги від ЄС.

Таким чином, Україна порушила свої зобов'язання в рамках ПВЗВТ щодо кількісних обмежень.

Головні завдання на майбутнє включають:

- Заміну протекціоністських заходів тими мірами, що задовольняють законні інтереси України і водночас не створюють диспропорції в торгівлі; наприклад, запровадження аукціонів для деревини замість заборони експорту;
- Продовження лібералізації експортних та імпортних мит згідно з домовленостями.

Підсумовуючи, Україна здебільшого виконує план імплементації зобов'язань щодо доступу до свого ринку, однак вже було зафіксовано два випадки явних порушень. Вирішення згаданих проблемних випадків та поступова лібералізація мають лишатись в пріоритетом діяльності уряду, що дозволить отримати вимоги, пов'язані з режимом вільної торгівлі.

2.2. Технічні бар'єри в торгівлі

У сфері технічних бар'єрів в торгівлі (ТБТ) Україна зобов'язалась узгодити законодавство та процедури з відповідними нормами та практиками ЄС.

Кінцевою метою даних зобов'язань є радикальне скорочення нетарифних бар'єрів в торгівлі промисловими товарами. Це досягається шляхом запровадження в Україні системи контролю безпечності промислової продукції, яка є динамічно ідентичною системі ЄС. Це дозволить підписати Угоду про оцінку відповідності та прийнятності промислових товарів (АСАА) та, відповідно, створити спільний ринок товарів, які охоплює АСАА.

Гармонізація українського законодавства з нормами ЄС розпочалась незабаром після вступу України до СОТ у 2008 році, тобто задовго до запровадження ПВЗВТ.

Вставка 1. Структура системи ТБТ в ЄС

Система забезпечення безпечності промислової продукції ЄС складається з таких ключових елементів:

і. **Міжсекторальне / горизонтальне законодавство** встановлює загальні вимоги до безпечності продукції, відповідальності за неякісну продукцію, спільні умов збуту продукції, акредитації та ринкового нагляду;

іі. Секторальні / вертикальні обов'язкові **технічні регламенти** встановлюють 'істотні' вимоги з безпечності та охорони здоров'я. Наразі існує близько 30 технічних регламентів, складених згідно з 'Новим підходом';

ііі. Добровільні **стандарти**. 'Гармонізовані' стандарти відіграють особливу роль, оскільки надають презумпцію відповідності вимогам технічних регламентів. На сьогодні в ЄС діють близько 5000 гармонізованих стандартів, що складає приблизно 20% загального обсягу стандартів ЄС;

іv. Численні **інституції** здійснюють процедури оцінки відповідності, акредитацію органів з оцінки відповідності, ринковий нагляд, стандартизацію та метрологічну діяльність.

Нижче ми надаємо оцінку прогресу, що був досягнутий у ключових сферах імплементації зобов'язань щодо ТБТ станом на середину 2016 року.

і. Гармонізація міжсекторального законодавства

Відповідно до ПВЗВТ, повна гармонізація горизонтального законодавства має бути досягнута через рік після набуття чинності Угоди. Станом на кінець 2015 року Верховна Рада України прийняла або внесла зміни до шести ключових законів[1] задля приведення їх у відповідність з нормами ЄС. Хоча Європейська комісія ще не надала офіційну оцінку досягнень України, особливих сюрпризів у висновках комісії не очікується.

Відтак, Україна випереджає графік діяльності в даній сфері.

іі. Гармонізація секторальних технічних регламентів

Згідно з умовами ПВЗВТ, галузева гармонізація повинна бути повністю реалізована протягом двох-п'яти років залежно від сектору. Формально Україна вже прийняла 24 з 27 галузевих технічних регламентів, що передбачені Угодою про асоціацію. Однак більшість з цих регламентів лише основані на відповідних нормах ЄС, а не повторюють їх повністю. Оскільки ідентичність є основною передумовою підписання АСАА, існує потреба в подальших зусиллях у сфері гармонізації.

Наразі принаймні вісім технічних регламентів безпосередньо узгоджені з директивами ЄС, включно з сферами, що особливо важливі на першому етапі впровадження АСАА, наприклад тими, що стосуються електромагнітної сумісності, електричного обладнання та машин. За Інформацією представника Міністерства економічного розвитку і торгівлі Україна подала запит на переговори щодо АСАА та надіслала відповідне законодавство для формального оцінювання зусиль, спрямованих на гармонізацію.

Необхідно зазначити, що найбільші здобутки у процесі приведення технічного регулювання у повну відповідність до директив ЄС були зроблені до кінця 2015 року, доки діяв проект

[1] Закон № 2735-VI „Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції"; Закон № 2736-VI "Про загальну безпечність нехарчової продукції"; Закон № 3390-VI „Про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту в продукції"; Закон № 1315-VII „Про стандартизацію"; Закон № 1314-VII „Про метрологію та метрологічну діяльність"; Закон № 124-VIII „Про технічні регламенти та оцінку відповідності"

технічної допомоги ЄС у сфері технічних бар'єрів у торгівлі. Це підкреслює важливість технічної допомоги з боку ЄС для просування досягнень України в імплементації ПВЗВТ.

Таким чином, зрушення України здебільшого відповідають плану гармонізації секторальних технічних регламентів. Однак у 2016 році темпи гармонізації уповільнились. Необхідно докласти більших зусиль задля подальшої своєчасної реалізації зобов'язань.

iii. Гармонізація стандартів

Україна зобов'язалась у кінцевому підсумку адаптувати весь звід стандартів ЄС. Нещодавно зусилля України концентрувались на двох цілях. По-перше, відбувається прийняття стандартів ЄС, зокрема гармонізованих стандартів, що надають презумпцію відповідності вимогам технічних регламентів. У 2015 році було прийнято близько 2800 стандартів, що узгоджені з європейськими та міжнародними стандартами. На сьогодні в Україні близько 60% чинних стандартів гармонізовані з міжнародними. По-друге, скасовуються застарілі стандарти ГОСТ, що були прийняті до 1992 року. У 2015 році було скасовано більш ніж 14000 стандартів ГОСТ. Більш того, з 2018 року припинить своє існування обов'язкова сертифікація, пережиток радянського часу.

Отже, Україна демонструє суттєвий прогрес у цій сфері.

iv. Інституційна структура

Прийняття гармонізованого міжсекторального законодавства передбачає, що країна також повинна створити інституційні рамки відповідно до підходів і структур Європейського Союзу. Потрібні для цього реформи вже розпочалися.

Національне агентство з акредитації України є асоційованим членом Європейської кооперації з акредитації та нещодавно домоглося визнання еквівалентності власних систем акредитації та достовірності результатів оцінки відповідності.

Робота Державної служби з питань безпечності харчових продуктів та захисту прав споживачів (Держпродспоживчслужба) була запущена навесні 2016 року в якості основного відповідального органу в сфері нагляду за ринком. Однак вона досі зіштовхується з проблемами, пов'язаними з незавершеністю адміністративної реструктуризації; служба була утворена в результаті злиття декількох державних установ.

Незалежний орган національної стандартизації "Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості" ("УкрНДНЦ") був створений і вже отримав підтвердження свого членства в ISO та МЕК. В майбутньому УкрНДНЦ повинен досягнути повного членства у Європейському комітеті стандартизації.

У серпні 2015 року було ухвалено Стратегію розвитку системи технічного регулювання на період до 2020 року, що передбачає в тому числі подальший інституційний розвиток системи згідно зі зобов'язаннями України в рамках ПВЗВТ.

Таким чином, було досягнуто прогресу в розвитку інституційної структури, але необхідні подальші зусилля для розробки системи, яка гарантуватиме ефективну реалізацію новоприйнятих європейських норм.

Основні завдання на майбутнє включають:

- Подальші зусилля з гармонізації технічних регламентів, які повинні стати ідентичними з директивами ЄС впродовж 2017-2020 років (залежно від сектору);
- Розвиток потенціалу інституційних органів, що беруть участь в процесі стандартизації, акредитації, оцінки відповідності, ринкового нагляду та метрології;

- Розвиток фізичної інфраструктури, зокрема, мережі лабораторій.

Підводячи підсумок, реформи повинні продовжуватися з набагато більшим акцентом на реалізації.

2.3. Безпека харчових продуктів

У 2015 році частка аграрної продукції та продуктів харчування досягла 41% від загального обсягу експорту України та становила 14,5 млрд доларів США. ЄС був головним торговельним партнером України, приймаючи 28% обсягу всього агропродовольчого експорту країни. Подальша гармонізація українського законодавства з нормами та практиками ЄС може не тільки розширити доступ на ринок ЄС, а й спростити вхід на інші ринки, які визнають норми ЄС.

Метою ПВЗВТ є досягнення рівного ставлення до продукції ЄС та України на обох ринках шляхом радикального зниження нетарифних торговельних бар'єрів для харчових продуктів завдяки створенню системи контролю безпеки харчових продуктів, яка динамічно еквівалентна відповідній системі у ЄС.

Нижче ми проводимо оцінку прогресу у ключових сферах щодо виконання зобов'язань по безпеці харчових продуктів станом на середину 2016 року.

i. <u>Комплексна стратегія для гармонізації санітарного та фітосанітарного законодавства</u>

Ухвалення Стратегії гармонізації законодавства у сфері СФЗ було першим завданням у процесі виконання зобов'язань ПВЗВТ у цій сфері. На відміну від багатьох інших розділів ПВЗВТ, розділ про питання безпеки харчових продуктів не містить чіткого переліку нормативних актів ЄС, які необхідно запровадити в українському законодавстві. Цей список повинні були визначити в стратегії гармонізації СФС через кілька місяців після набуття чинності ПВЗВТ.

У лютому 2016 року КМУ ухвалив Всеохоплюючу стратегію імплементації СФЗ[2] відповідно до зобов'язань ПВЗВТ. Стратегія передбачає узгодження 255 законів ЄС у 2016-2021 роках, що видається гігантським завданням для органів державної влади. Тісна співпраця і координація зусиль, а також встановлення пріоритетів потрібні для виконання зобов'язань. Наразі очікується схвалення ЄС щодо прийняття Стратегії як базового документу для реформ сектору шляхом внесення змін до Додатку до Угоди про асоціацію.

Таким чином, Україна виконала перший крок – прийняла Стратегію гармонізації законодавства у сфері СФЗ. Її успішна реалізація залишається одним з **ключових викликів.**

ii. <u>Гармонізація законодавства</u>

Гармонізація законодавства в галузі безпеки харчових продуктів відбувалася як до, так і паралельно з розробкою Всеохоплюючої стратегії імплементації СФС. Наприклад, у 2014 році були внесені поправки до закону, який стосується ідентифікації тварин, з метою його узгодження з вимогами ЄС, а 2015 року було прийнято необхідне похідне законодавство. У квітні 2015 року було прийнято закон «Про побічні продукти тваринного походження, не призначені для споживання людиною», який гармонізували з деякими правилами ЄС[3]. Однак необхідні подальші правки для завершення гармонізації. Було досягнуто прогресу в справі гармонізації законодавства про насіння і садівний матеріал.

Зараз до парламенту внесено кілька важливих законопроектів, які стосуються гармонізації законодавства у сфері СФЗ, але процес їх прийняття відбувається повільно. Це зокрема

[2] http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/228-2016-%D1%80
[3] http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/287-19

стосується поправок до закону про побічні продукти тваринного походження (внесено у червні 2015 року, прийнятий в першому читанні), проекту закону про державний контроль за дотриманням законодавства щодо безпечності харчових продуктів (внесений у листопаді 2014 року, прийнятий в першому читанні), проекту закону про корми (внесений у травні 2015 року).

Підводячи підсумки, Україна досягла певного прогресу в гармонізації законодавства з випередженням графіку ПВЗВТ, але швидкість реформ низька.

iii. Інституційна структура

В рамках інституційної реформи у сфері державного контролю за безпекою продукції було створено у якості єдиного відповідального органу Державну службу з питань безпечності харчових продуктів та захисту прав споживачів (Держпродспоживчслужба). Дерпродспоживчслужба замінила деякі державні органи, зокрема Державну ветеринарну та фітосанітарну служби, Державну інспекцію з питань захисту прав споживачів та Державну санітарно-епідеміологічну службу. Реорганізацію було запущено у вересні 2014 року, проте свою роботу Держспоживчслужба розпочала лише у квітні 2016 року.

Таким чином, Україна показала прогрес у створенні інституційної структури відповідно до зобов'язань ПВЗВТ.

iv. Доступ для індивідуальних постачальників продуктів тваринного походження

У той час як країна поступово прогресує в сфері гармонізації законодавства, спрямованого на забезпечення еквівалентного рівня безпечності харчових продуктів на ринках ЄС та України, експортери продукції тваринного походження поступово отримують доступ до ринку ЄС завдяки авторизації окремих підприємств. Цей складний та тривалий процес вимагає тісної співпраці між державними органами і підприємствами, оскільки перед наданням дозволу для окремих підприємств інспектори ЄС перевіряють як національну систему контролю, так і безпечність ланцюга постачання харчових продуктів.

Станом на середину жовтня 2016 року в Україні є авторизовані експортери таких категорій продуктів тваринного походження як рибна продукція (з 2008 року), м'ясо птиці (з 2013 року), яйця (з 2014 року), фарш з м'яса птиці та продукти з м'яса птиці (з 2015 року), сире молоко і молочні продукти, равлики, колаген (з 2016 року).

Таким чином, українські експортери продукції тваринного походження досягли значного прогресу в отриманні індивідуального доступу до ринку ЄС.

Основні завдання на майбутнє включають:

- Гармонізацію зі законодавством ЄС - 255 законів ЄС, що підлягають узгодженню у період 2017-2021 рр.; для виконання зобов'язань необхідні значні зусилля у співпраці та координації;
- Розвиток потенціалу інституційних органів;
- Розвиток фізичної інфраструктури, зокрема, мережі лабораторій.

Підводячи підсумок, Україна досі дотримується графіку реалізації зобов’язань щодо СФЗ, але величезна кількість завдань ще попереду, що посилює ризик затримок. Щоб впоратися з поставленими завданнями, державні органи повинні розставити пріоритети і сприяти внутрішній координації та співпраці.

2.4. Митні питання

Витрати на переміщення товарів через кордон є дуже важливою торговельною перешкодою в Україні. Країна знаходиться на 109-й позиції з 189 країн в категорії "Торгівля через кордони" рейтингу Doing Business 2016 та на 116-й з 160 в категорії "Митниця" у Logistics Perfomance Index 2016.

Метою Угоди є скорочення торговельних витрат за рахунок забезпечення такого митного законодавства і процедур, які є стабільними, прозорими, недискримінаційними та ефективними, не створюють зайвих бар'єрів для торгівлі та запобігають шахрайству. Крім того, Україна прийняла ряд конкретних зобов'язань щодо спільного транзиту, уповноважених економічних операторів, звільнення від митних зборів і захисту прав інтелектуальної власності (ПІВ).

Нижче ми оцінюємо прогрес України в ключових сферах виконання митних зобов'язань станом на середину 2016 року.

i. Створення прозорих, недискримінаційних, ефективних і пропорційних митних процедур

Важливі митні реформи було розпочато у 2016 році у відповідь на зобов'язання щодо реалізації ПВЗВТ, а також як необхідність для боротьби з корупцією і стимулювання економічного розвитку за рахунок зниження торговельних бар'єрів. У серпні 2016 року були запроваджено «єдине митне вікно» і принцип мовчазної згоди у разі відсутності відповіді митників впродовж 4 годин. Крім того, було встановлено додатковий відео-моніторинг з метою підвищення прозорості та запобігання шахрайству, а також створено спеціальні мобільні групи боротьби з корупцією та контрабандою.

Ще занадто рано оцінювати кінцевий вплив цих змін, але перші звіти показують, що реформи не принесли очікуваних результатів швидко. За даними Державної фіскальної служби, близько 25 тисяч декларацій були оброблені з допомогою "єдиного митного вікна" у період від серпня до жовтня, що становить лише близько чверті стандартного митного обороту. Суперечливе похідне законодавство, погана внутрішньоурядова співпраця, а також недостатні технічні можливості є одними з основних причин нинішнього повільного старту реформи.

Таким чином, необхідні подальші зусилля для того, щоб оголошена реформа тривала.

ii. Спільний транзит

Україна зобов'язалася впровадити положення Конвенції про єдиний режим транзиту і Конвенції про спрощення формальностей у торгівлі товарами впродовж року після запуску ПВЗВТ. Передбачається, що Україна приєднається до спільної транзитної системи ЄС, для чого країна повинна прийняти Нову комп'ютеризовану транзитну систему (NCTS), яка дозволяє економічному оператору вносити спільні транзитні декларації в електронному вигляді і відстежувати статус товарів.

Незважаючи на те, що план ратифікації конвенцій і прийняття NCTS було прийнято, нема ніякого видимого прогресу. Зокрема, необхідні законопроекти, що стосуються змін у Митному кодексі та які передбачають запровадження положень Конвенцій, не були зареєстровані у парламенті.

Таким чином, існує високий ризик затримки запровадження в українському законодавстві положень Конвенції про єдиний режим транзиту і Конвенції про спрощення формальностей у торгівлі товарами.

iii. Уповноважені економічні оператори та інші зміни Митного кодексу

Проект закону про уповноважених економічних операторів (УЕО), прийняття якого є ще одним зобов'язанням України, було внесено до парламенту у червні 2016 року, але досі немає ніякого прогресу. Формально Україна має три роки для виконання цього зобов'язання, але в економічних інтересах країни, щоб це відбулося швидко.

Україна зобов'язалася наблизити своє законодавство до норм та практик ЄС щодо спрощення митних зборів впродовж трьох років після вступу в силу Угоди. Проект закону про введення цих поправок вже зареєстровано у парламенті.

Покращення захисту прав інтелектуальної власності (ПІВ) на митниці є ще одним важливим зобов'язанням України, яке необхідно реалізувати впродовж трьох років. Знову ж, проект закону щодо приведення законодавства України до відповідних правил ЄС вже було розроблено і подано на розгляд парламенту.

Таким чином, формальної затримки немає, проте повільний прогрес реформи пригнічує діловий клімат.

Основні завдання на майбутнє включають:

- Ухвалення вторинного законодавства, яке розблокує ефективне використання «єдиного вікна»;
- Швидке прийняття змін до Митного кодексу, які запровадять в українському законодавстві положення Конвенції про єдиний режим транзиту і Конвенції про спрощення формальностей у торгівлі товарами;
- Наближення української системи транзитного контролю та Нової комп'ютеризованої транзитної системи ЄС (NCTS);
- Ухвалення вже розроблених проектів законів, що стосуються уповноважених економічних операторів і підвищення захисту прав інтелектуальної власності на митниці;
- Крім того, акцент на належному здійсненні вже розпочатих реформ і боротьбі з корупцією.

Підводячи підсумок, можна сказати, що існує значний ризик затримок у виконанні зобов'язань щодо спільного транзиту до кінця 2016 року. Виконання інших зобов'язань формально відбувається згідно з графіком, але їх повільні темпи заважають відновленню економіки України.

2.5. Державні закупівлі

Ринок публічних закупівель ЄС оцінюється на рівні близько 18% ВВП, що створює великий бізнес-потенціал для українських компаній.

Угода про асоціацію спрямована на стимулювання торгівлі шляхом надання взаємного доступу до ринків державних закупівель. Взаємний доступ до ринку прив'язаний до графіку наближення, у якому встановлено п'ять етапів, кожен з яких відповідає реалізації конкретних директив щодо конкретних поставок.

Нижче ми оцінюємо прогрес України в ключових напрямках зобов'язань щодо державних закупівель станом на середину 2016 року.

i. Гармонізація законодавства

Новий Закон про публічні закупівлі[4] був прийнятий у грудні 2015 року. Закон відповідає вимогам відповідної директиви ЄС, за винятком положень, що стосуються електронних аукціонів. Українське законодавство є жорсткішим, оскільки електронні аукціони є обов'язковим для запобігання корупції, в той час як згідно з нормами ЄС, такі аукціони не є обов'язковими. Закон прийнятий з випередженням графіку законодавчого наближення, який встановлено в Угоді про асоціацію.

Подальша гармонізація законодавства буде проводитися у відповідності зі Стратегією реформування системи публічних закупівель і відповідної дорожньої карти[5], прийнятих у лютому 2016 року. Очікується схвалення ЄС щодо встановлення дорожньої карти в якості довідкового документу для реформи сектору шляхом внесення поправок в Додаток XXI Угоди[6]. Крім того, затвердження означатиме завершення реалізації першого етапу орієнтовного графіку наближення, тим самим відкриваючи шлях для взаємного доступу до поставок для центральних органів виконавчої влади.

Таким чином, Україна показала значний прогрес в гармонізації законодавства в сфері державних закупівель.

ii. Онлайн-система закупівель ProZorro

Україна представила онлайн-систему закупівель ProZorro як обов'язковий інструмент для надпорогових державних закупівель. Система також може бути використана при невеликих закупках для гарантування кращої ціни. Відповідно до Закону про публічні закупівлі, всі центральні органи виконавчої влади та державні природні монополії повинні закуповувати через систему з квітня 2016 року, а інших державні органи - з серпня 2016 року. Система дозволяє підвищити прозорість публічних закупівель та ефективність бюджетних витрат і знизити рівень корупції.

У травні 2016 року ProZorro виграла нагороду World Procurement Award 2016 в категорії Державний сектор.

Проте низка важливих проблем залишаються невирішеними. Деякі компанії повідомили, що піддавалися переслідуванням з боку державних установ після перемоги у тендерах. Якщо такі випадки повторюватимуться, вони швидко затьмарять вигоди, пов'язані з прозорою та конкурентною системою он-лайн закупівель. Таким чином, вкрай необхідним є зміцнення верховенства права в країні.

Таким чином, Україна створила ефективний і прозорий інструмент публічних закупівель відповідно до своїх зобов'язань ПВЗВТ. Проте повідомлення про переслідування після перемоги у публічних торгах можуть швидко підірвати успіх ProZorro, якщо проблема не буде вирішена.

Основні завдання на майбутнє включають:

- Оцінку результатів реформи Торговельним комітетом ЄС-Україна щодо реалізації першого етапу взаємного відкриття ринку (поставки в центральні органи влади);

[4] http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/922-19
[5] http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/175-2016-%D1%80
[6] https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2016/EN/COM-2016-703-F1-EN-MAIN.PDF

- Реалізацію Дорожньої карти: подальше законодавче наближення, інституційне будівництво та розвиток потенціалу;
- Прогрес в області верховенства права, що необхідно для забезпечення дійсно рівного доступу до державних закупівель.

Підводячи підсумки, Україна йде за графіком у виконанні зобов'язань щодо державних закупівель, реформи необхідно продовжувати. Проте найбільш важливим питанням є забезпечення верховенства закону, щоб захистити досягнуті успіхи.

2.6. Захист прав інтелектуальної власності

Захист прав інтелектуальної власності (ПІВ) є ключовою передумовою для інноваційного розвитку економіки. В Україні рівень захисту ПІВ залишається дуже низьким. Згідно зі Звітом про Глобальну конкурентоспроможність 2016-2017, Україна займає 125 місце зі 138 країн у категорії «захисту інтелектуальної власності».

У 2016 році Україна зберегла статус країни пріоритетного спостереження відповідно до Спеціального Звіту 301, що публікується Офісом Торгового Представника США (USTR). Це другий найнижчий статус після «Пріоритетні іноземні держави» (Україна мала цей статус у 2001-2005 і 2013-2014 роках). За оцінками Офісу Торгового Представника США, основними проблемами системи захисту прав інтелектуальної власності України є нездатність боротися з широко поширеними онлайн порушеннями авторського права і суміжних прав, широким використанням нелегального програмного забезпечення з боку органів державної влади, а також проблеми, пов'язані з адмініструванням колективних авторських товариств.

Метою Угоди є стимулювання інновацій шляхом модернізації системи інтелектуальної власності та посилення їх захисту. Українське законодавство в значній мірі відповідає вимогам ЄС і міжнародним нормам, тому основна увага повинна бути приділена ефективному здійсненню відповідного законодавства.

Нижче ми оцінюємо прогрес України по ключових позиціях реалізації зобов'язань в області політики захисту прав інтелектуальної власності станом на середину 2016 року.

i. <u>Дорожня карта реформ</u>

У червні 2016 року КМУ схвалив Концепцію реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні[7], а два місяці по тому Дорожню карту для її здійснення.[8] Дорожня карта передбачає реорганізацію державної системи захисту прав інтелектуальної власності, а також виконання зобов'язань України в сфері інтелектуальної власності. Основні правові зміни торкнуться захисту прав промислової власності, географічних зазначень, авторського права і суміжних прав. Особлива увага приділяється зміцненню цивільних і адміністративних процедур правозастосування.

Таким чином, плани реформ розробляються відповідно до зобов'язань України, і тепер необхідним є належне їх виконання.

[7] http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249086258
[8] http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/632-2016-%D1%80/print1472117996319564#n8

ii. Інституційна структура

Адміністративна реформа в сфері прав інтелектуальної власності була запущена в середині 2016 року. Відповідно до Концепції реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності, Державна служба інтелектуальної власності була ліквідована, а Міністерство економічного розвитку і торгівлі стало відповідальним за політику в сфері інтелектуальної власності. Наступним кроком передбачається створення національного агентства з інтелектуальної власності.

Таким чином, Україна приступила до реформування інституційної структури, але пройшло недостатньо часу, щоб оцінити його ефективність.

iii. Гармонізація законодавства

Відповідно до виконання зобов'язань ПВЗВТ, в першій половині 2016 року в парламенті були представлені кілька законопроектів, пов'язаних з різними аспектами захисту авторських прав. Закони спрямовані на подолання піратства; покращення придбання, управління і захисту авторських і суміжних прав; впорядкування регулювання авторського права і суміжних прав в Інтернеті. Проте темпи їх прийняття є досить низьким, а повна відповідність нормам ЄС має бути перевірена.

Таким чином, процес правової гармонізації відповідно до зобов'язань Угоди про асоціацію розпочатий, але ще не завершений.

Основні завдання на майбутнє включають:

- Реалізацію Дорожньої карти, в тому числі гармонізацію законодавства України з нормами ЄС та створення ефективної інституційної структури;
- Значно більший акцент на захисті прав інтелектуальної власності.

Підводячи підсумок, Україна запустила процес правової гармонізації та інституційного потенціалу з метою задоволення вимог Угоди про асоціацію, але оцінювати результати занадто рано. Проте основна увага повинна бути приділена здійсненню захисту прав інтелектуальної власності як ключової проблеми у цій сфері на даний час.

2.7. Конкурентна політика

Рівень монополізації надзвичайно високий в Україні. Згідно зі Звітом про Глобальну конкурентоспроможність 2016-2017, Україна посідає 136 місце серед 138 країн за «ефективністю антимонопольної політики» та 101 місце за «інтенсивністю конкуренції на місцевому рівні».

Антимонопольний комітет України (АМКУ) повідомив, що станом на початок 2015 року тільки 43% ринків були конкурентоспроможними, а решта мали певний рівень монополізації.[9] Близько 10% ринків були повністю монополізованими, при цьому енергетичний сектор і сектор комунальних послуг показали найвищий рівень монополізації.

Аналіз конкурентного законодавства України, проведеного експертами ЮНКТАД в 2012 році, показали, що закони країни значною мірою відповідають кращій міжнародній практиці і, таким

[9] www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=122547&schema=main

чином, не вимагають кардинальних змін.[10] Однак, як показують рейтинги України, забезпечення застосування законів повинно бути значно посилено.

Метою Угоди про асоціацію є підвищення економічної ефективності шляхом зниження монополізації за рахунок ефективнішої політики в області конкуренції і державної допомоги у відповідності до норм і практики ЄС. Завдання має два аспекти: завершити правову гармонізацію та сприяти її належному здійсненню.

Нижче ми оцінюємо прогрес України в ключових областях процесу виконання зобов'язань конкурентної політики станом на середину 2016 року.

i. Підвищення прозорості АМКУ

Вища прозорість рішень АМКУ була одним з ключових зобов'язань України в сфері політики в області конкуренції. Кілька важливих кроків вже було зроблено. АМКУ почав публікувати свої рішення на веб-сайті в липні 2015 року, а через кілька місяців був прийнятий відповідний закон, в якому наголошувалося, що публікації є обов'язковими.[11]

У вересні 2015 року АМКУ надав офіційні роз'яснення щодо методів встановлення штрафів за антиконкурентну діяльність[12] згідно з відповідними керівними принципами Європейської Комісії. Водночас, поправки до Закону про захист економічної конкуренції щодо штрафів АМКУ не були прийняті через дискусії про роль судів у процедурах оскарження рішень АМКУ щодо штрафів. Відповідно до європейської практики, суди повинні мати можливість переглядати рішення антимонопольного органу. Переглянутий проект закону, що чекає на друге читання, привносить цю практику в українське законодавство.

Підвищення прозорості рішень АМКУ є кроком вперед, що сприятиме поліпшенню ділового клімату в Україні. Для встановлення правильного балансу сил важливо прийняти закон, який дозволяє судам переглядати рішення АМКУ.

ii. Спрощення процедур АМКУ

У січні 2016 року парламент прийняв закон, що спрощує практику концентрації та їхню гармонізацію з нормами ЄС[13]. Закон передбачає, окрім іншого, вищі порогові значення для контрольованих концентрацій, спрощені процедури для деяких видів концентрацій і усунення критерію 30-відсоткової частки ринку як сигналу про концентрацію. Ухвалення закону було достроково порівняно з графіком, встановленим в Угоді про асоціацію.

Така зміна щодо процедур концентрації є позитивним кроком, який схвалює бізнес.

iii. Закон про державну допомогу

Закон про державну допомогу суб'єктам господарювання, прийнятий в 2014 році[14], приводить систему надання державної допомоги у відповідність до норм ЄС. АМКУ бере на себе відповідальність за контроль і санкціонування державної допомоги, оцінки її впливу на конкуренцію і повернення незаконно наданої допомоги. Очікується, що реалізація закону дозволить упорядкувати практику державної допомоги в Україні, знижуючи ризик корупції, підтримуючи ефективність бюджетних витрат і стимулюючи економічний розвиток.

[10] UNCTAD, "Voluntary Peer Review of Competition Law and Policy: Ukraine", 2013
[11] http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/782-viii
[12] http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FN013589.html
[13] http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/935-viii/
[14] http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1555-18/paran205#n205

Основна частина закону набере чинності в серпні 2017 року, з випередженням графіка, встановленого в Угоді про асоціацію.

Таким чином, основний перегляд системи державної допомоги в Україні буде запущено в середині 2017 року.

Основні завдання на майбутнє включають:

- Подальші зусилля по гармонізації законодавства, зокрема, щодо процедур оскарження рішень АМКУ;
- Зміцнення незалежності АМКУ як ключової передумови для ефективної реалізації політики в області конкуренції;
- Більший акцент на реальних заходах по зниженню рівня монополізації;
- Прискорення приватизації і процесу розукрупнення.

Підводячи підсумки, Україна виконала багато зі своїх юридичних зобов'язань достроково, але слабка реалізація законодавства створює перешкоди. Основні зусилля повинні бути спрямовані на зменшення фактичного рівня монополізації.

3. Висновки і політичні рекомендації

Формальна реалізація ПВЗВТ була розпочата лише в січні 2016 року, але для більшості положень гармонізація законодавства і розвиток інституційної структури почалася набагато раніше. Це дозволило Україні продемонструвати значний прогрес у здійсненні ПВЗВТ і, що більш важливо, відчути вигоди, пов'язані з торговельною угодою.

Водночас, реалізація не була рівномірною у всіх розглянутих секторах. У деяких випадках Україна явно порушила свої зобов'язання. Законодавча гармонізація проходить повільніше, ніж очікувалося, і зростає ризик затримок. Крім того, слабке верховенство права загрожує підірвати успіхи, досягнуті в правовій сфері.

Для сприяння подальшому успішному здійсненню ПВЗВТ, можуть бути запропоновані кілька рекомендацій:

Рекомендація 1: Відмова від протекціоністських заходів, що не відповідають ПВЗВТ

Верховна Рада повинна переглянути свої рішення щодо заборони на експорт деревини і збільшення експортного мита на металобрухт. В обох випадках для задоволення законних інтересів України щодо екологічного стану чи безпеки повинні бути використані інструменти, що менше спотворюють торгівлю.

Рекомендація 2: Акцент на поставлені строки

Встановлення чітких планів дій по виконанню зобов'язань ПВЗВТ є позитивним кроком у запровадженні прозорості та передбачуваності економічної політики країни. Однак ці успіхи не повинні бути девальвовані значними затримками.

Зокрема, своєчасне виконання планів дій вимагає більш тісної співпраці з Парламентом для того, щоб:

- забезпечити, щоб проекти законів, що передбачають адаптацію до норм ЄС, ухвалювалися вчасно і без спотворень;
- побороти протекціоністський настрій і скасувати сумнівні норми (потрібна розробка ефективних шляхів вирішення реальних проблем, а не лобістських інтересів секторів).

Рекомендація 3: Прогрес у реалізації

Необхідно забезпечити, щоб прийняті норми працювали ефективно та існувало верховенство права. Таким чином, здійснення реформ державної служби та судової системи повинні залишатися на порядку денному загальної програми реформ.

Рекомендація 4: Продовження діалогу з бізнесом

Успішна реалізація ПВЗВТ багато в чому залежить від того, як бізнес використовує можливості, що надаються ПВЗВТ, і долає виклики. Слід підтримувати регулярний та ефективний державно-приватний діалог для реалізації реформ своєчасно і найбільш ефективно.

Перелік останніх аналітичних досліджень

- Порядок денний економічних реформ для України. Рікардл Джуччі, РОоберт Кірхнер, Георг Цахманн, Стефан фон Крамон-Таубадель, аналітичне дослідження PS/01/2014

Перелік нещодавніх консультативних робіт

- Досягнення точки неповернення для газового сектору України", Георг Захманн, консультативна робота PP 03, 2016 року
- Покращення доступу МСБ до фінансування в Україні, Іван Корякін, Роберт Кірхнер, консультативна робота PP 02, 2016
- Очищення банківського сектору України: Короткострокові втрати, довгострокова вигода, Філіп Енглер, Роберт Кірхнер, Віталій Кравчук, консультативна робота PP 01, 2016 року
- Економічний вимір питання щодо внутрішньо переміщених осіб в Україні, Ганна Бренцел, Олександра Бетлій, Роберт Кірхнер, консультативна робота PP 06, 2015 року
- How to unbundle Naftogaz: Options and Policy Recommendations (англійською мовою), Георг Цахманн, консультативна робота PP 05, 2015 року
- Програма підтримки кластерів в Україні: принципи розробки та ключові особливості, Бьйорн Воглер, Девід Саха, Ольга Красовська, консультативна робота PP 04, 2015 року
- The industrial sector of Ukraine: trends, challenges and policy options (англійською мовою), Девид Саха, Віталій Кравчук, консультативна робота PP 03, 2015 року

Перелік нещодавніх аналітичних записок

- Агропромисловий кластер у Харкові: Досяжність та рекомендації. Даід Саха та Бьорн Воглер, аналітична записка PB/18/2016, грудень 2016 року
- Впровадження ПВЗВТ в Україні. Оцінка прогресу та виклики попереду. Короткий виклад результатів. Вероніка Мовчан, Рікардо Джуччі, аналітична записка PB/17/2016, листопад 2016 року
- Імпортна активність України у першому півріччі 2016 року, Рікардо Джуччі, Микола Риженков, Вероніка Мовчан, аналітична записка PB/16/2016, жовтень 2016 року
- Показники експорту України у першому півріччі 2016 року, РікардоДжуччі, Микола Риженков, Вероніка Мовчан, аналітична записка PB/15/2016, жовтень 2016 року
- Наслідки розриву економічних зв'язків з неконтрольованими територіями Донбасу, аналітична записка PB/14/2016, червень 2016 року
- Коментарі до проекту Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року, Олександр Кнут, аналітична записка PB/13/2016, червень 2016 року
- Заснування фонду кредитних гарантій для МСБ в Україні: Аналіз та рекомендації. Іван Корякін, Роберт Кірхнер, аналітична записка PB/12/2016, червень 2016 року
- Тарифні квоти ЄС: Які квоти найважливіше збільшити? Рікардо Джуччі, Микола Риженков, Вероніка Мовчан, аналітична записка PB/11/2016, червень 2016 року

Дослідження та інші роботи доступні за адресою http://beratergruppeukraine.de/?content=publikationen/beraterpapiere або http://www.ier.com.ua/ua/arhives_papers.php.Більше інформації можна отримати від Німецької консультативної групи за адресою info@beratergruppeukraine.de або від ІЕД за institute@ier.kiev.ua